

Eylül'de dış ticaret açığı yıllık bazda %0,7 genişledi.

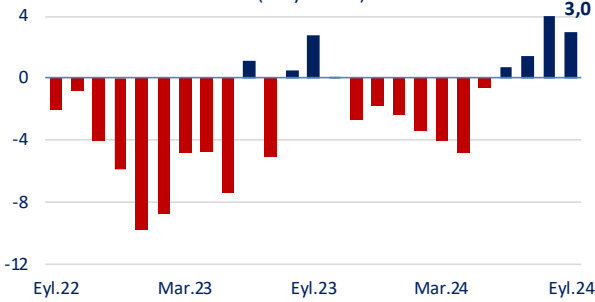
TÜİK tarafından yayımlanan dış ticaret istatistiklerine göre Eylül ayında ihracat yıllık bazda %1,9 azalarak 22 milyar USD seviyesine, ithalat da %1,4 gerileyerek 27,1 milyar USD düzeyine indi. Böylece, dış ticaret açığı geçen yılın aynı ayına göre %0,7 ile sınırlı genişleyerek 5,1 milyar USD oldu. Bu dönemde ihracatın ithalatı karşılama oranı %81,1 düzeyinde gerçekleşti.

Cari işlemler hesabı Eylül'de yaklaşık 3 milyar USD fazla verdi.

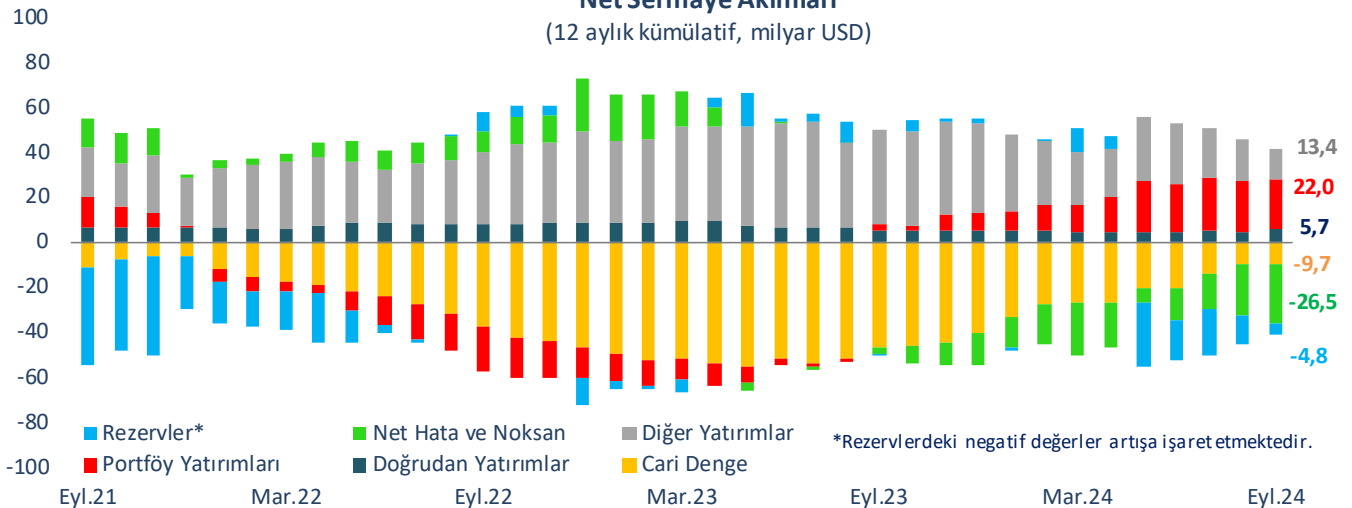
Cari işlemler hesabı Eylül'de piyasa beklentileri paralelinde gerçekleşerek art arda dördüncü ayında da fazla verdi. Cari fazlanın yaklaşık 3,0 milyar USD düzeyinde gerçekleşmesinde, seyahat başta olmak üzere hizmet gelirlerinin olumlu görünümü etkili oldu. Böylece cari açık yılın ilk 3 çeyreğinde yıllık bazda %85,4 oranında daralarak 5,3 milyar USD olurken, 12 aylık kümülatif verilere göre 9,7 milyar USD ile Aralık 2021'den bu yana en düşük düzeyine indi.

Eylül'de net parasal olmayan altın ithalatı yıllık bazda %25 gerileyerek 1 milyar USD oldu. Bu dönemde net enerji ithalatı ise %5,2 düşüşle 3,7 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. Böylece, altın ve enerji hariç cari fazla Eylül'de 7,7 milyar USD, 12 aylık kümülatif verilere göre de 50,3 milyar USD seviyesinde kaydedildi.

Aylık Cari Denge
(milyar USD)

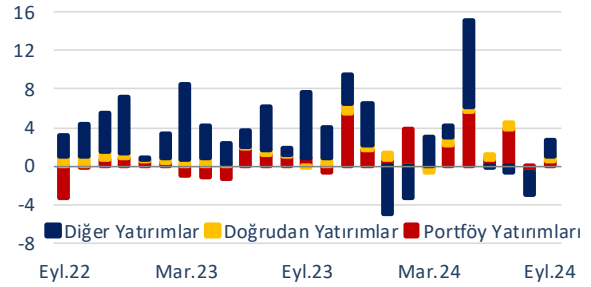
Net Sermaye Akımları
(12 aylık kümülatif, milyar USD)

Doğrudan yatırımlarda yeniden net sermaye girişi kaydedildi.

Doğrudan yatırımlar kaleminde Eylül'de 649 milyon USD'lik net sermaye girişi gözlemlendi. Önceki aya göre doğrudan yatırımlardaki iyileşmede yurt içi yerleşiklerin yurt dışında net sermaye yatırımlarının azalması ve yurt dışında yerleşiklerin yurt içindeki ortaklarına verdiği kredilerden oluşan diğer net sermaye kalemi öncülüğünde net yükümlülük oluşumunun hızlı yükselmesi etkili oldu. Yurt dışı yerleşiklerin yurt içine yönelik doğrudan sermaye yatırımlarında toptan ve perakende ticaret sektörü (118 milyon USD) ile kimyasal ürünlerin ve temel eczacılık ürünlerinin imalatı (101 milyon USD) öne çıktı. Eylül'de yurt dışı yerleşiklerin net gayrimenkul yatırımları son 3 ayın en düşük seviyesinde gerçekleşti.

Net Sermaye Girişi
(aylık, milyar USD)

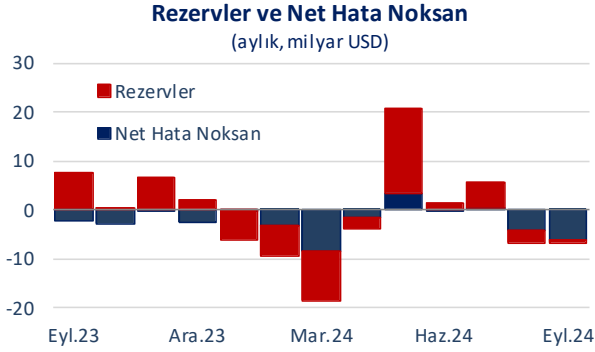

Portföy yatırımları ılımlı bir görünüm sundu.

Portföy yatırımları kaleminde Ağustos'ta kaydedilen 693 milyon USD'lik sermaye çıkışının ardından Eylül'de 370 milyon USD net sermaye girişi gözlemlendi. Bu dönemde borç senetleri piyasasında 3 milyar USD düzeyinde kaydedilen sermaye girişi dikkat çekti. Öte yandan, net sermaye çıkışının devam ettiği hisse senedi piyasası, Eylül'de de borç senedi piyasasından ayrılmaya devam etti. Böylece, Ocak-Eylül döneminde hisse senedi piyasasından toplam 2 milyar USD net sermaye çıkışı gerçekleşirken, DİBS piyasasına 13,7 milyar USD'lik sermaye girişi gözlemlendi.

Diğer yatırımlarda 1,5 milyar USD net sermaye girişi...

Haziran-Ağustos döneminde sermaye çıkışı gözlenen diğer yatırımlar kaleminde Eylül'de 1,5 milyar USD net sermaye girişi gerçekleşti. Bu dönemde net sermaye girişini krediler kalemindeki 4,8 milyar USD'lik net yükümlülük oluşumunun desteklediği görüldü. Söz konusu yükümlülük oluşumunun 3,3 milyar USD'lik kısmını bankaların, 1,3 milyar USD'lik kısmını diğer sektörlerin kullandığı krediler oluşturdu. 12 aylık kümülatif verilere göre Eylül ayı itibarıyla uzun vadeli borç çevirme oranı bankacılık sektöründe %140,6, diğer sektörlerde %111,8 oldu.

Rezervler ve net hata noksan...

Ağustos'ta düşüş eğilimine geçen rezerv varlıklar Eylül'de 719 milyon USD azaldı. Böylece, yılın ilk dokuz aylık döneminde rezerv varlıklar 4,1 milyar USD gerilemiş oldu. Eylül'de net hata ve noksan kaleminde gözlenen 6,2 milyar USD'lik sermaye çıkışıyla birlikte Ocak-Eylül döneminde bu kalemdaki toplam çıkış 20,7 milyar USD'ye ulaştı.

Beklentiler...

Ticaret Bakanlığı'nın Ekim ayı geçici verilerine göre dış ticaret açığının geçen yılın aynı ayına kıyasla %13 daralması cari dengedeki olumlu görünümün geçtiğimiz ayda da devam ettiğini gösteriyor. Önümüzdeki dönemde ana ihracat pazarlarımızda iktisadi aktivitenin toparlanması cari işlemler dengesindeki olumlu seyrin devamı için önem arz edecek. Daha uzun vadede ise ABD başkanlık seçimlerinin ardından küresel ölçekte artmasından endişe edilen ticari korumacılık adımlarının etkileri de izlenecek. Öte yandan, Fed başta olmak üzere başlıca merkez bankalarının izleyeceği politikalar da Eylül'de yurt içine yönelik bir miktar toparlanma kaydeden yatırım iştahının seyrini açısından yakından takip edilecek.

Ödemeler Dengesi

(milyon USD)

	Eylül 2024	Ocak - Eylül 2023	2024	% Değişim	12 Aylık Kümülatif
Cari İşlemler Dengesi	2.988	-36.122	-5.271	-85,4	-9.652
Dış Ticaret Dengesi	-3.113	-72.330	-41.470	-42,7	-55.484
Hizmetler Dengesi	7.390	44.558	47.718	7,1	59.863
Seyahat (net)	5.970	33.338	37.763	13,3	46.019
Birincil Gelir Dengesi	-1.230	-8.832	-11.521	30,4	-14.108
İkincil Gelir Dengesi	-59	482	2	-99,6	77
Sermaye Hesabı	-6	-167	-111	-33,5	-149
Finans Hesabı	-3.257	-44.602	-26.105	-41,5	-36.273
Doğrudan Yatırımlar (net)	-649	-2.772	-3.443	24,2	-5.659
Portföy Yatırımları (net)	-370	-1.738	-15.568	795,7	-21.969
Net Varlık Edinimi	2.573	1.961	12.454	535,1	13.565
Net Yükümlülük Oluşumu	2.943	3.699	28.022	657,6	35.534
Hisse Senetleri	-83	-165	-1.981	1.100,6	-429
Borç Senetleri	3.026	3.864	30.003	676,5	35.963
Diğer Yatırımlar (net)	-1.519	-29.134	-2.956	-89,9	-13.438
Efektif ve Mevduatlar	260	-17.874	9.419	-	3.803
Net Varlık Edinimi	351	4.805	9.332	94,2	8.696
Net Yükümlülük Oluşumu	91	22.679	-87	-	4.893
Merkez Bankası	-37	13.488	-8.564	-	-8.540
Bankalar	128	9.191	8.477	-7,8	13.433
Yurt Dışı Bankalar	363	6.637	5.113	-23,0	8.668
Yabancı Para	-182	3.992	1.612	-59,6	4.763
Türk Lirası	545	2.645	3.501	32,4	3.905
Yurt Dışı Kişiler	-235	2.554	3.364	31,7	4.765
Krediler	-2.234	-5.521	-15.149	174,4	-20.908
Net Varlık Edinimi	2.540	-1.276	2.968	-	2.584
Net Yükümlülük Oluşumu	4.774	4.245	18.117	326,8	23.492
Bankacılık Sektörü	3.348	3.390	15.978	371,3	20.196
Bankacılık Dışı Sektörler	1.256	1.166	1.994	71,0	2.179
Ticari Krediler	467	-5.694	2.824	-	3.619
Diğer Varlıklar ve Yükümlülükler	-12	-45	-50	11,1	48
Rezerv Varlıklar (net)	-719	-10.958	-4.138	-62,2	4.793
Net Hata ve Noksan	-6.239	-8.313	-20.723	149,3	-26.472

Kaynak: TCMB, Ticaret Bakanlığı, Datastream

İktisadi Araştırmalar Bölümü

Alper Gürler
Bölüm Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

Utkan İnam
Uzman Yardımcısı
utkan.inam@isbank.com.tr

H. Erhan Gül
Birim Müdürü
erhan.gul@isbank.com.tr

Büşra Ceylan
Uzman Yardımcısı
busra.ceylan@isbank.com.tr

Dilek Sarsın Kaya
Müdür Yardımcısı
dilek.kaya@isbank.com.tr

Bütün yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmaksuretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.